

УДК 159.922

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.63>

Світлана Вячеславівна Харченко,

*кандидат психологічних наук, доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра педагогіки та психології;*

 <https://orcid.org/0000-0002-5149-7892>,
e-mail: sicretvictory@gmail.com;

Альона Олегівна Сіроштан,

Харківський національний університет внутрішніх справ (курсантка);

 <https://orcid.org/0000-0002-2205-4689>

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННІСНО-СЕНСОВОЇ СФЕРИ КУРСАНТІВ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ
НАВЧАННЯ З ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

Досліджено зміни поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських під впливом карантинних заходів 2020–2021 рр. і воєнних дій 2022 р. Опитано три незалежні групи курсантів восени 2019, 2021 та 2022 рр. Продемонстровано зменшення значущості ціннісних орієнтацій, які пов'язані з активною взаємодією із соціумом під впливом карантинних обмежень. Показано, що такі ціннісні орієнтації, як приємне проведення часу, відпочинок, високі матеріальні статки, визнання та повага людей і вплив на оточуючих, за значущістю стали менш важливими для курсантів в умовах воєнного стану. З'ясовано ціннісні орієнтації курсантів, які найстійкіші до впливів соціальної ситуації розвитку: приємне проведення часу, відпочинок, визнання й повага людей, вплив на оточуючих та любов.

Ключові слова: ціннісні орієнтації особистості, соціальна ситуація розвитку, юнацький вік, методика поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості С. Бубнова, курсанти закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських, трансформація ціннісних орієнтацій курсантів.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Цінності особистості відображають фундаментальні відносини та потреби людини. Ціннісні орієнтації впливають на функції цілепокладання, прогнозування, планування, самоорганізації, контролю й корекції, цілеспрямованості поведінки на життєві цілі та конкретні ідеали, відображаються в уявленні майбутнього. Ціннісні орієнтації – це вибіркова, відносно стійка система потреб та інтересів особистості,

спрямована на певний аспект соціальних або культурних цінностей. Цінності та ціннісні утворення можливо розглядати як базальні, первинні властивості особистості, які визначають мотиви поведінки та формують схильність і характер.

Ціннісно-сенсова сфера особистості як психічне новоутворення юнацького віку проявляється у здатності визначати життєві цілі, усвідомлювати сенс власного існування, ідентичність, бути суб'єктом своєї життєдіяльності. На цьому щаблі вікового розвитку відбувається розширення діапазону цінностей і сенсів, а також їх ієрархізація, структурування. Для успішної побудови навчально-виховного процесу здобувачів освіти закладів вищої освіти (далі – ЗВО) зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських важливим є розуміння їхніх провідних ціннісних орієнтацій, особливостей структури.

Сучасні дослідження свідчать, що структура ціннісних орієнтацій в юнацькому віці відрізняється орієнтацією на досягнення та особистий успіх при зниженні значущості прихильності (турбота про благополуччя інших людей і суспільства).

У психологічній науці встановлено, що особливості соціальної ситуації розвитку визначають ієрархію ціннісних орієнтацій особистості. У 2020 р. в суспільстві відбулися певні соціально-психологічні процеси, які були зумовлені поширенням коронавірусом COVID-19 та пов'язаних із ним хвороб, а також істотними карантинними обмеженнями. Здобувачі отримували освіту дистанційно, істотно збільшився час перебування молоді онлайн, відбулося певне звуження прав та свобод громадян, погіршення всіх видів їхнього здоров'я, зокрема психологічного, та зниження загального рівня якості життя. Серед соціально-психологічних змін того часу увагу привертало таке: підвищений негативний інформаційний вплив (кожен день та неодноразово ЗМІ повідомляли про сотні померлих, складні симптоми, муки хворих, ускладнення перебігу хвороби, нездатність медичної системи подолати епідемію тощо); обмеження в пересуванні; ситуація невизначеності; неможливість планувати своє життя; істотні обмеження в задоволенні соціальних потреб (наприклад, у висловлюванні своєї громадянської позиції, відвідуванні розважальних заходів тощо); нерозуміння доцільності деяких обмежень, які були під час локдаунів і карантину (наприклад, чому не можна було відвідувати парки, купувати певні речі, перебувати на вулиці на самоті в масці тощо); обмеження можливості самореалізації; соціальна ізоляція; соціальна монотонія тощо.

У 2022 р. українське суспільство опинилося в умовах воєнних дій та обмежень воєнного стану. Багато хто зі здобувачі ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських певний час виконували завдання з охорони громадського порядку зі зброєю, продовжували навчання дистанційно у вільний час. Крім того, багато курсантів опинялися в ситуаціях безпосередньої загрози їхньому

життю та здоров'ю та їхніх близьких, смерті, втрати майна тощо. Значний негативний вплив на соціальну ситуацію мало вимушене переселення значної кількості родин, які повністю або частково втратили можливість соціально-психологічної підтримки курсантів. Також зазначимо, що соціально-економічні та політичні обмеження суспільного життя в умовах воєнного стану більш жорсткі, ніж у період локдаунів та карантину. Знов з'явилася ситуація невизначеності та обмеженість планування власного життя.

Отже, можна стверджувати, що вивчення трансформації ціннісно-сислової сфери особистості здобувачів ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських залежно від специфіки соціальної ситуації розвитку є важливим для психологічного та педагогічного забезпечення підготовки курсантів. Маркерами істотних змін у соціальній ситуації розвитку у проведеному дослідженні були зазначені локдауни та карантини 2020–2021 рр., які були пов'язані з поширенням COVID-19, та воєнний стан 2022 р.

Стан дослідження проблеми

Система ціннісно-сенсової сфери особистості широко вивчається у вітчизняній та зарубіжній психології. Найважливішими цінностями сучасної культури є: вітальні (людське життя як абсолютна цінність); прагматичні (благо, успіх, користь, доцільність); інтелектуальні (знання, інтелектуальні здібності); соціальні (спілкування, співробітництво, свобода, справедливість); моральні (доброта, гуманізм); естетичні (краса, гармонія).

Інтегральними регуляторами людської діяльності виступають так звані вищі цінності, які проявляються, коли людина визначає себе як особистість. Вищі цінності – це ціла група емоційно-образних утворень, що відбивають різні за якістю, але однаково важливі потреби людини. У повсякденному житті вищі цінності не явні, але вони не втрачають при цьому своєї значущості й у ситуації вибору миттєво «концентруються» та зумовлюють певний тип поведінки.

С. Бубнова описує три рівні ціннісних орієнтацій: цінності-ідеали, найбільш загальні, абстрактні: духовні і соціальні; цінності-властивості, які проявляються як властивості особистості; цінності-способи поведінки, найбільш характерні засоби реалізації та закріплення цінностей-властивостей.

Формування ціннісних орієнтацій особистості молодшої людини умовно можна подати як такі взаємопов'язані етапи:

- переоцінка цінностей та ідеалів, якими людина користувалася до цього часу (тому власний досвід життєдіяльності постає як важливе джерело ціннісних орієнтацій);
- засвоєння цінностей відбувається не лише шляхом створення цілісних функціональних одиниць емпіричних уявлень, а й комунікативних – через засоби масової інформації та соціальні мережі тощо;

– діяльність, виражена в особистісних внутрішніх ставленнях до об'єктивних умов власного життя [1, с. 17].

На думку О. Коханової, у сучасній молоді пріоритетом є внутрішні цінності над зовнішніми, тобто переважає саморозвивальна система цінностей над самопрезентативною, коли молодь радше віддає перевагу мотиву «бути», ніж мотиву «здаватися» [4, с. 156]. О. Целякова наводить дані, що найціннішим для молоді є здоров'я. Вченою визначено, що дівчата більшою мірою орієнтовані на сімейні цінності, на другому місці для юнаків – можливість добре заробляти, а для дівчат – сім'я. Для дівчат однаково важливо добре заробляти і самовдосконалюватися [2, с. 229].

Л. Захаренко наводить дані про те, що ціннісні орієнтації курсантів характеризуються сформованістю цінностей-засобів і невизначеністю цінностей-цілей теперішнього [3, с. 67]. У дослідженні вченої з'ясовано, що курсанти Національної академії внутрішніх справ не висувають високих вимог до життя і не намагаються впливати на навколишній світ шляхом творчого сприйняття й перетворення, прагнуть незалежності [3, с. 69].

С. Васильєв та А. Андрущенко визначили три проблемних періоди розвитку ціннісно-сміслових орієнтацій курсантів: адаптація до навчання (1 курс), невизначеність сміслових пріоритетів (3 курс), професійне та життєве самовизначення (5 курс) [5, с. 18]. Л. Леженіною з'ясовано, що для курсантів першого та третього курсів майбутніх фахівців-юристів Служби безпеки України більш значущими виявилися інструментальні цінності міжособистісного спілкування, прийняття інших, а для курсантів 5 курсу – цінності професійної самореалізації. Найменша значущість цінностей професійної самореалізації для курсантів 3 курсу може бути зумовлена нормативною кризою професійної ідентичності, що підтверджується і специфічною ієрархією термінальних цінностей цих курсантів [6].

У роботі С. Яковенко та М. Ятчук порівнювалися особливості системи цінностей курсантів і студентів ЗВО МВС України на першому та другому курсах навчання. Встановлено, що для курсантів 1 курсу цінності «щасливе сімейне життя», «дисциплінованість», «відповідальність» є більш важливими, ніж для студентів; для курсантів 2 курсу цінності «розвиток», «творчість», «чесність» і «чуйність» є менш важливими, ніж для студентів; для третьокурсників значущі відмінності ціннісних орієнтацій існують лише за цінністю «любов», яка для курсантів є менш важливою, ніж для студентів; курсантів 4 курсу менше турбують цінності особистого життя («любов») і міжособистісних стосунків («щастя інших», «життєрадісність»). Для них більш важливими, ніж для студентів, є цінності «здоров'я» та «раціоналізм». Відмінності ціннісних орієнтацій курсантів і студентів, на думку вчених, зумовлені відмінностями

в базових цінностях та в організації навчально-виховного процесу, яка закріплює відмінності в системі цінностей [7, с. 393].

В. Осьодло та Д. Науменко показали, що пріоритет ціннісних орієнтацій курсантів змінюється залежно від курсу навчання, найбільша кількість змін відбувається впродовж перших двох років навчання: вектор ціннісних орієнтацій майбутніх офіцерів змінює акцент від суспільно спрямованих (1 і 2 роки навчання) до особистісно-еґоїстичних (4 і 5 роки навчання) [8].

Таким чином, ціннісні орієнтації як істотна складова внутрішньої структури особистості, що мотивує її діяльність, визначає та спрямовує поведінку, традиційно вивчається у психологічній науці. Значна увага вчених приділена вивченню ціннісної системи в юнацькому віці, який часто вважається сензитивним для її формування. Існують численні дослідження ціннісних орієнтацій особистості у здобувачів освіти у ЗВО сектору безпеки та оборони, в яких вони вивчаються в процесі професійного становлення.

Мета і завдання дослідження

Мета статті – провести порівняльний аналіз ціннісно-сислової сфери особистості здобувачів ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських під впливом істотних змін у суспільстві та, відповідно, соціальної ситуації розвитку юнаків та дівчат.

Завдання дослідження:

- 1) з'ясувати виразність поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості курсантів;
- 2) визначити структуру поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості курсантів у різних соціальних умовах.

Наукова новизна дослідження

Вперше досліджено особливості трансформації ціннісно-сислової сфери особистості здобувачів ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських залежно від специфіки соціальної ситуації розвитку (локдаун та карантини 2020–2021 рр., які були пов'язані з поширенням COVID-19, та воєнний стан 2022 р.).

Виклад основного матеріалу

Дослідження проводилося на базі Харківського національного університету внутрішніх справ, було опитано 95 курсантів 3 курсу факультету № 3. Першу групу курсантів (32 особи) було опитано в жовтні 2019 р., другу (33 особи) – у жовтні 2021 р., третю (30 осіб) – у жовтні 2022 р. Групи були незалежними, подібні за статевим складом, віком, соціальним статусом.

У дослідженні були використані: методика поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості С. Бубнова та U-критерій Мана-Уїтні для статистичної оцінки відмінностей між групами, показники виразності поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості.

Методика С. Бубнова дозволяє визначити ступень виразності таких поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості: приємне проведення часу, відпочинок; високий матеріальний добробут; пошук прекрасного та насолода їм; допомога іншим людям і милосердя до них; любов; пізнання нового у світі, природі, людині; високий соціальний статус і управління людьми; визнання та повага людей і вплив на оточення; соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві; спілкування; здоров'я.

За результатами емпіричного дослідження було з'ясовано, що вплив карантинних обмежень щодо COVID-19 на систему цінностей курсантів був менш істотним, ніж воєнних дій 2022 р. У таблиці 1 відображені усереднені показники виразності поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості за методикою С. Бубнова.

Таблиця 1

Особливості ціннісних орієнтацій особистості учасників дослідження

<i>Шкала</i>	<i>Перша група, X ± δ балів</i>	<i>Друга група, X ± δ балів</i>	<i>Третя група, X ± δ балів</i>
Приємне проведення часу, відпочинок	4,6 ± 1,2	5,2 ± 1,2	4,3 ± 1,0
Високі матеріальні статки	3,8 ± 1,5	4,5 ± 1,3	3,6 ± 1,1
Пошук насолоди прекрасним	2,8 ± 1,4	3,2 ± 1,0	2,4 ± 1,0
Допомога іншим людям та милосердя до них	4,5 ± 1,1	4,3 ± 1,1	4,6 ± 1,3
Любов	3,6 ± 1,3	3,8 ± 1,3	3,7 ± 1,0
Пізнання нового у світі, природі, людині	2,4 ± 1,5	3,8 ± 1,1	2,6 ± 0,8
Високий соціальний статус та управління людьми	3,3 ± 1,3	3,8 ± 1,2	2,6 ± 1,2
Визнання та повага людей і вплив на оточуючих	5,3 ± 0,8	4,0 ± 1,5	4,3 ± 0,9
Соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві	2,6 ± 1,2	2,4 ± 1,0	3,1 ± 1,2
Спілкування	3,1 ± 1,1	2,9 ± 1,0	2,9 ± 1,1
Здоров'я	2,7 ± 1,2	3,3 ± 1,3	3,2 ± 1,2

Як відображено в таблиці 1, окремі поліструктурні ціннісні орієнтації особистості в учасників дослідження були подібними за виразністю, а саме: «любов» і «спілкування».

Зауважимо, що певні ціннісні орієнтації особистості набули більшої значущості для курсантів після карантинних заходів, які пов'язані з пандемією COVID-19. Це такі поліструктурні ціннісні орієнтації особистості, як-от: «приємне проведення часу, відпочинок»; «високі матеріальні статки»; «пошук насолоди прекрасним»; «пізнання нового у світі, природі, людині» (відмінності між опитаними групами досягли рівня статистичної значущості за U-критерієм Мана-Уїтні $p \leq 0,05$); «високий соціальний статус і управління людьми» та «здоров'я».

Такі поліструктурні ціннісні орієнтації особистості в опитаних курсантів набули меншої значущості після карантинних обмежень, що були викликані пандемією COVID-19: «допомога іншим людям та милосердя до них»; «визнання та повага людей і вплив на оточуючих» (відмінності між опитаними групами досягли рівня статистичної значущості за U-критерієм Мана-Уїтні $p \leq 0,05$) та «соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві». Насправді, зменшення значущості ціннісних орієнтацій, які пов'язані з активною взаємодією із соціумом, ми не очікували. Імовірно, це було зумовлено новим досвідом опосередкованого спілкування за допомогою більш активного використання технічних засобів та соціальних мереж.

Після перебування в умовах воєнного стану певні поліструктурні ціннісні орієнтації особистості в курсантів стали менш значущими, ніж були в так званий доковідний час, а саме: «приємне проведення часу, відпочинок»; «високі матеріальні статки», «визнання та повага людей і вплив на оточуючих» (відмінності між опитаними групами досягли рівня статистичної значущості за U-критерієм Мана-Уїтні $p \leq 0,05$) та «пошук насолоди прекрасним». Порівняння першої і третьої груп дослідження також показало певне збільшення значущості такої ціннісної орієнтації особистості, як «соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві».

Порівняння другої і третьої груп дослідження демонструє зменшення значущості таких ціннісних орієнтацій особистості, як-от: «приємне проведення часу, відпочинок» (відмінності були близькими до рівня статистичної значущості); «високі матеріальні статки» (відмінності були близькими до рівня статистичної значущості); «пошук насолоди прекрасним», «пізнання нового у світі, природі, людині» (відмінності між опитаними групами досягли рівня статистичної значущості за U-критерієм Мана-Уїтні $p \leq 0,05$); «високий соціальний статус і управління людьми» (відмінності між опитаними групами досягли рівня статистичної значущості за U-критерієм Мана-Уїтні $p \leq 0,05$).

Істотно більшої значущості в опитаних курсантів, які перебувають в умовах воєнного стану, якщо порівняти з тими, хто зазнав карантинних обмежень через пандемію COVID-19, набула лише така поліструктурна ціннісна орієнтація особистості, як «соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві».

Подібними за значущістю в опитаних курсантів другої і третьої груп дослідження були такі ціннісні орієнтації особистості, як «здоров'я» і «визнання та повага людей і вплив на оточуючих».

У таблиці 2 продемонстровано розподіл за значущістю ціннісних орієнтацій особистості курсантів.

Таблиця 2

Особливості розподілу за значущістю ціннісних орієнтацій особистості учасників дослідження

<i>Шкала</i>	<i>Перша група, ранг</i>	<i>Друга група, ранг</i>	<i>Третя група, ранг</i>
Приємне проведення часу, відпочинок	2	1	2,5
Високі матеріальні статки	4	2	5
Пошуки насолоди прекрасним	8	9	11
Допомога іншим людям та милосердя до них	3	3,5	1
Любов	5	6,5	4
Пізнання нового у світі, природі, людині	11	6,5	9,5
Високий соціальний статус і управління людьми	6	5	9,5
Визнання та повага людей і вплив на оточуючих	1	3,5	2,5
Соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві	10	10	7
Спілкування	7	11	8
Здоров'я	9	8	6

Як відображено в таблиці 2, найбільш значущими для курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ виявилися такі ціннісні орієнтації: «приємне проведення часу, відпочинок»;

«визнання та повага людей і вплив на оточуючих»; «допомога іншим людям та милосердя до них». Доволі високу значущість для учасників дослідження також мають цінності: «допомога іншим людям та милосердя до них»; «високі матеріальні статки». Найменш значущими для них були ціннісні орієнтації: «пошуки насолоди прекрасним», «соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві», «пізнання нового у світі, природі, людині» та «спілкування».

На нашу думку, необхідні певні заходи для стимулювання в курсантів значущості такої ціннісної орієнтації, як «соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві». Зрозуміло, що їхня соціальна активність останніми роками є обмеженою, але в юнацькому віці її значущість є нормативно високою. Подібні впливи, на нашу думку, необхідні для збільшення значущості такої поліструктурної ціннісної орієнтації, як «пізнання нового у світі, природі, людині».

Найстійкішими до впливів соціальної ситуації розвитку особистості виявилися такі ціннісні орієнтації, як «приємне проведення часу, відпочинок», «визнання та повага людей і вплив на оточуючих» та «любов».

Неочікуваним виявилось місце у структурі цінностей курсантів такої ціннісної орієнтації, як «здоров'я». Її значущість для опитаних дещо збільшилася, але неістотно, та є меншою, ніж у дослідженнях інших учених, наприклад О. Целякової. На нашу думку, це зумовлено кращим станом здоров'я курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання з підготовки поліцейських, ніж інших здобувачів вищої освіти.

Висновки

Найбільш значущими для курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ виявилися поліструктурні такі ціннісні орієнтації: «приємне проведення часу, відпочинок»; «визнання та повага людей і вплив на оточуючих»; «допомога іншим людям та милосердя до них». Найменш значущими для них були ціннісні орієнтації: «пошуки насолоди прекрасним»; «соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві»; «пізнання нового у світі, природі, людині»; «спілкування». Ціннісна орієнтація «здоров'я» в опитаних займала незначне місце у структурі цінностей.

Найстійкішими в опитаних курсантів до впливів соціальної ситуації розвитку особистості виявилися такі поліструктурні ціннісні орієнтації, як «приємне проведення часу, відпочинок», «визнання та повага людей і вплив на оточуючих» та «любов».

Після перебування в умовах воєнного стану певні поліструктурні ціннісні орієнтації особистості у курсантів стали менш значущими, ніж були в так званій доковідний час, а саме: «приємне проведення

часу, відпочинок», «високі матеріальні статки», «визнання та повага людей і вплив на оточуючих» та «пошук насолоди прекрасним».

Спеціальні соціально-психологічні заходи необхідні для збільшення значущості в курсантів таких поліструктурних ціннісних орієнтацій особистості, як «пізнання нового у світі, природі, людині» та «соціальна активність для досягнення позитивних змін у суспільстві».

Список бібліографічних посилань: **1.** Іванова Л. С., Овсяннікова В. В. Динаміка ціннісних орієнтацій студентів педагогічного вузу. *Практична психологія та соціальна робота*. 2007. № 4. С. 16–19. **2.** Целякова О. М. Духовність і ціннісні орієнтації студентської молоді України в трансформаційному суспільстві. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. Вип. 38. С. 222–233. **3.** Захаренко Л. М. Особливості ціннісного компонента життєвої перспективи курсантів вищих навчальних закладів МВС України. *Юридична психологія та педагогіка*. 2013. № 1. С. 62–69. **4.** Коханова О. П. Ціннісні орієнтації сучасної молоді: значущість та реалізованість. *Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання*. 2014. № 31. С. 152–157. **5.** Васильєв С. П., Андрущенко А. О. Психологічні особливості динаміки ціннісно-сміслових орієнтацій курсантів вищих військових навчальних закладів в контексті розвитку їх психічної саморегуляції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. Вип. 1 (30). С. 15–19. **6.** Леженіна Л. М. Особливості ціннісних орієнтацій курсантів різних років навчання. *Науковий огляд*. 2014. Т. 9, № 10. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/344/530> (дата звернення: 03.05.2023). **7.** Яковенко С. І., Ятчук М. С. Трансформаційні зміни особистості в умовах ВНЗ (порівняльний аналіз відмінностей між курсантами та студентами). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2 (2). С. 389–398. **8.** Осьодло В. І., Науменко Д. В. Розвиток ціннісно-сміслової сфери молоді під впливом навчально-службової діяльності. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2007. № 3. С. 326–333.

Надійшла до редколегії 07.05.2023

Прийнята до опублікування 11.06.2023

Kharchenko S. V., Siroshstan A. O. Transformation of the value and sense sphere of the cadets from higher education institutions with specific study conditions for police training

The importance of personal value orientations for determining the motives of behaviour has been demonstrated. The changes in the polystructural value orientations of the cadets from higher education institutions with specific study conditions for police training under the influence of quarantine measures and martial law have been studied. The study was carried out on the basis of Kharkiv National University of Internal Affairs. The methodology of

polystructural value orientations of personality by S. Bubnov and the U-criterion of Mann-Whitney were used in the study.

It has been demonstrated that cadets' value orientations related to active interaction with society under the influence of COVID-19 quarantine restrictions have decreased in importance. The most important value orientations for the cadets were the following: "having good time, leisure", "recognition and respect by people and influence on others", "help and mercy to other people". The least important for them were such value orientations as "search for beauty", "social activity to achieve positive changes in society", "discovering new things in the world, nature, and people", and "communication". The value orientation "health" took an insignificant place in the structure of values.

It has been shown that such value orientations as "having good time, leisure", "high-income", "recognition and respect by people and influence on others" have become less important for cadets under martial law. The most resistant to the influences of the social situation of personality development among the surveyed cadets were such polystructural value orientations as "having good time, leisure", "recognition and respect by people and influence on others", and "love".

After being under martial law, certain personal value orientations of cadets have become less important than they were in the so-called pre-martial law period, namely: "having good time, leisure"; "high-income", "recognition and respect by people and influence on others", "search for beauty".

Key words: personal value orientations, social situation of development, adolescence, S. Bubnov's methodology of polystructural value orientations of personality, cadets of higher education institutions with specific study conditions for police training, transformation of cadets' value orientations.

